

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 XII

**Vaststelling van de begrotingsstaten van het
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII)
voor het jaar 2018**

Nr. 62

TWEEDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 13 december 2017

A

De begrotingsstaat van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII) voor het jaar 2018 komt te luiden:

**Vaststelling van de departementale begrotingsstaten van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor het jaar 2018
(bedragen x € 1.000)**

Artikel	Omschrijving	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
	Totaal	8.348.021	8.420.087	23.502
	Beleidsartikelen			
11	Integraal waterbeleid	32.273	44.986	0
13	Ruimtelijke ontwikkeling	119.225	131.496	8.824
14	Wegen en verkeersveiligheid	27.319	36.725	6.782
15	OV-keten	0	0	0
16	Openbaar vervoer en Spoor	7.846	18.622	0
17	Luchtvaart	38.305	15.162	1.115
18	Scheepvaart en havens	4.576	25.396	0
19	Uitvoering milieubeleid en internationaal	44.148	45.116	0
20	Lucht en geluid	20.374	34.374	0
21	Duurzaamheid	35.176	34.421	0
22	Omgevingsveiligheid en milieurisico's	28.439	34.937	250
23	Meteorologie, seismologie en aardobservatie	49.568	50.508	0
24	Handhaving en toezicht	103.314	103.314	0
25	Brede doeluitkering	881.534	881.588	0
26	Bijdrage investeringsfondsen	6.595.335	6.595.335	0
	Niet-beleidsartikelen			
97	Algemeen departement	54.487	57.813	1.101
98	Apparaatsuitgaven kerndepartement	305.994	310.186	5.430
99	Nominaal en onvoorzien	108	108	0

B

De begrotingsstaat inzake de agentschappen van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (XII) voor het jaar 2018 komt te luiden:

Vastgestelde begrotingsstaat inzake de agentschappen voor het jaar 2018 (Bedragen x € 1.000)

Baten-lastendienst	Totaal baten	Totaal lasten	Saldo baten en lasten
Rijkswaterstaat	2.489.737	2.480.737	9.000
Inspectie Leefomgeving en Transport	140.338	140.338	0
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut	79.312	79.312	0
Nederlandse Emissieautoriteit	0	0	0

	Totaal kapitaaluitgaven	Totaal kapitaalontvangsten
Rijkswaterstaat	92.000	40.000
Inspectie Leefomgeving en Transport	200	0
Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut	1.458	510
Nederlandse Emissieautoriteit	0	0

TOELICHTING

Algemeen

De maatregelen die in het regeerakkoord van het kabinet-Rutte III zijn opgenomen met betrekking tot het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, zijn zoveel mogelijk in de oorspronkelijke nota van wijziging naar aanleiding van het regeerakkoord¹ verwerkt. In deze tweede nota van wijziging wordt verdere budgettaire uitwerking aan het regeerakkoord gegeven, voor wat betreft de departementale herindeling met betrekking tot Klimaat². Daarnaast is als uitwerking van het regeerakkoord met de Minister van Economische Zaken en Klimaat overeengekomen dat de aangelegenheden op het gebied van Elektrisch vervoer aan de begroting van Infrastructuur en Waterstaat worden toegevoegd.

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

Algemeen

Conform het koninklijk besluit houdende herindeling met betrekking tot klimaat (no. 2017001809) wordt de Minister van Economische Zaken en Klimaat belast met de behartiging van de aangelegenheden op de terreinen van klimaat, met inbegrip van klimaatverandering, emissierechten, de Nederlandse emissieautoriteit en luchtmissies industrie.

Artikel 19 Uitvoering milieubeleid en internationaal

De met deze departementale herindeling samenhangende budgetten op het beleidsartikel 19 van in totaal € 9,134 miljoen aan verplichtingen, € 9,758 miljoen aan uitgaven en € 224 miljoen aan ontvangsten zijn overgegaan naar artikel 4 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII).

De budgetten op beleidsartikel 19 die samenhangen met o.a. duurzame mobiliteit en brandstoffenvisie van in totaal € 14,744 miljoen aan verplichtingen en € 12,841 miljoen uitgaven zijn overgeheveld naar het beleidsartikel 21 (Duurzaamheid) van de lenW begroting. De budgetten

¹ Tweede Kamer, 2017–2018, 34 775 XII, nr. 7.

² Zie Stc. 2017, nr. 44, blg-821878, d.d. 27 oktober 2017.

die samenhangen met het beleid (o.a. duurzame mobiliteit en brandstof-fensie) sluiten aan op de algemene doelstelling van het beleidsartikel 21. Dit betreft het bevorderen van de circulaire economie met als doelen het behouden van natuurlijke hulpbronnen, zicht op de economische keten en het gebruik van hulpbronnen, het verbeteren van de voorzieningsze-kerheid van grondstoffen, het verminderen van emissies en het versterken van de Nederlandse economie. Het restantbudget van € 43.347 miljoen aan verplichtingen en € 44,316 miljoen aan uitgaven blijft op beleidsar-tikel 19 van de lenW begroting. Deze budgetten hebben betrekking op de uitvoering van (internationaal) milieubeleid.

Daarnaast is met de Minister van Economische Zaken en Klimaat overeengekomen dat de aangelegenheden op het gebied van Elektrisch vervoer uit artikel 2 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat worden toegevoegd aan de begroting van Infrastructuur en Waterstaat op artikelonderdeel 19.02 (€ 0,8 miljoen aan verplichtingen en uitgaven voor 2018) en artikelonderdeel 21.07 (€ 1,861 miljoen aan verplichtingen en uitgaven voor 2018).

Onderstaand is de opzet van artikel 19 vóór de herverkaveling (was) en de opzet van artikel 19 na herverkaveling (wordt) opgenomen. Om onduidelijkheid te voorkomen waar de politieke verantwoordelijkheid voor klimaat ligt, wordt de naam van artikel 19 gewijzigd van «Klimaat» naar «Uitvoering milieubeleid en internationaal», omdat de achterblijvende middelen op de lenW begroting hier primair betrekking op hebben.

Was

art. 19 Klimaat (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	71.954	77.899	67.226	57.991	57.645	57.925	57.991
Uitgaven:	72.006	76.904	66.915	64.678	57.936	58.138	57.882
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			94%				
19.01 Tegengaan klimaatverandering	15.190	21.167	20.001	20.391	14.706	14.212	13.936
19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	56.816	55.737	46.914	44.287	43.230	43.926	43.946
Ontvangsten	145.474	230.400	224.000	224.000	224.000	224.000	224.000

Wordt

art. 19 Uitvoering milieubeleid en internationaal» (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	71.954	77.899	44.148	41.287	41.083	41.271	41.507
Uitgaven:	72.006	76.904	45.116	42.539	41.482	41.378	41.398
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			92%				
19.01 Tegengaan klimaatverandering	15.190	21.167	0	0	0	0	0
19.02 Internationaal beleid, coördinatie en samenwerking	56.816	55.737	45.116	42.539	41.482	41.378	41.398
Ontvangsten	145.474	230.400	0	0	0	0	0

Artikel 20 Lucht en geluid

De met deze departementale herindeling samenhangende budgetten op het beleidsartikel 20 van in totaal € 0,355 miljoen aan verplichtingen en € 0,355 miljoen aan uitgaven zijn overgegaan naar artikel 4 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII). Dit betreft de budgetten voor het klimaatdeel van het Milieu Onderzoeksprogramma van Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN) te Petten.

Onderstaand is de opzet van artikel 20 vóór de herverkaveling (was) en de opzet van artikel 20 na herverkaveling (wordt) opgenomen.

Was

art. 20 Lucht en geluid (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	16.205	20.381	20.729	25.117	28.057	28.913	29.003
Uitgaven:	28.869	17.981	34.729	27.895	28.057	28.913	29.003
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			97%				
20.01 Gezonde lucht en tegengaan geluidhinder	28.869	17.981	34.729	27.895	28.057	28.913	29.003
Ontvangsten	236	0	0	0	0	0	0

Wordt

art. 20 Lucht en geluid (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	16.205	20.381	20.374	24.762	27.702	28.558	28.648
Uitgaven:	28.869	17.981	34.374	24.762	27.702	28.558	28.648
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			97%				
20.01 Gezonde lucht en tegengaan geluidhinder	28.869	17.981	34.374	24.762	27.702	28.558	28.648
Ontvangsten	236	0	0	0	0	0	0

Artikel 21 Duurzaamheid

De resterende budgetten op beleidsartikel 19 die samenhangen met o.a. duurzame mobiliteit en brandstoffenvisie zijn overgeheveld naar beleidsartikel 21. Hiertoe is een nieuw artikelonderdeel 21.07 (Duurzame Mobiliteit) binnen beleidsartikel 21 gecreëerd. Dit betreft € 14,744 miljoen aan verplichtingen en € 12,841 miljoen aan uitgaven.

Daarnaast is met de Minister van Economische Zaken en Klimaat overeengekomen dat de aangelegenheden op het gebied van Elektrisch vervoer uit artikel 2 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat worden toegevoegd aan de begroting van Infrastructuur en Waterstaat op artikel 21.07 (€ 1,861 miljoen aan verplichtingen en uitgaven).

Onderstaand is de opzet van artikel 21 vóór de herverkaveling (was) en de opzet van artikel 21 na herverkaveling (wordt) opgenomen.

Was

art. 21 Duurzaamheid (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	18.986	24.879	18.571	17.745	18.195	18.305	18.062
Uitgaven:	19.059	23.334	19.719	17.745	18.195	18.305	18.062
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			82%				
21.04 Duurzaamheidsinstrumentarium	736	2.070	237	1.188	1.247	1.247	847
21.05 Duurzame Productketens	16.178	19.607	18.276	15.360	15.667	15.777	15.534
21.06 Natuurlijk kapitaal	2.145	1.657	1.206	1.197	1.281	1.281	1.681
Ontvangsten	2.198	0	0	0	0	0	0

Wordt

art. 21 Duurzaamheid (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	18.986	24.879	35.176	26.179	26.492	25.896	25.483
Uitgaven:	19.059	23.334	34.421	31.614	26.384	26.002	25.483
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>			82%				
21.04 Duurzaamheidsinstrumentarium	736	2.070	237	1.188	1.247	1.247	847
21.05 Duurzame Productketens	16.178	19.607	18.276	15.360	15.667	15.777	15.534
21.06 Natuurlijk kapitaal	2.145	1.657	1.206	1.197	1.281	1.281	1.681
21.07 Duurzame mobiliteit	0	0	14.702	13.869	8.189	7.697	7.421
Ontvangsten	2.198	0	0	0	0	0	0

Artikel 98 Apparaatsuitgaven kerndepartement

De met deze departementale herindeling samenhangende apparaatbudgetten op het niet-beleidsartikel 98 van in totaal € 3,362 miljoen aan verplichtingen en € 3,362 miljoen aan uitgaven zijn overgegaan naar artikel 40 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII).

Daarnaast is met de Minister van Economische Zaken en Klimaat overeengekomen dat de apparaatbudgetten voor de aangelegenheden op het gebied van Elektrisch vervoer uit artikel 40 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat worden toegevoegd aan de begroting van Infrastructuur en Waterstaat op artikel 98 van in totaal € 0,242 miljoen aan verplichtingen en € 0,242 miljoen aan uitgaven.

Was

art. 98 Apparaatsuitgaven kerndepartement (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	339.812	342.812	309.114	301.222	295.661	293.946	294.273
Uitgaven:	328.743	351.843	313.306	303.043	296.638	294.349	294.301
98.01 Personele uitgaven	226.918	239.119	228.409	217.471	210.744	208.041	206.797
98.02 Materiële uitgaven	101.825	112.724	84.897	85.572	85.894	86.308	87.504
Ontvangsten	19.323	18.082	5.430	5.430	5.430	5.430	5.430

Wordt

art. 98 Apparaatsuitgaven kerndepartement (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	339.812	342.812	305.994	298.102	292.541	290.826	291.153
Uitgaven:	328.743	351.843	310.186	299.923	293.518	291.229	291.181
98.01 Personele uitgaven	226.918	239.119	225.881	214.943	208.216	205.513	204.269
98.02 Materiële uitgaven	101.825	112.724	84.305	84.980	85.302	85.716	86.912
Ontvangsten	19.323	18.082	5.430	5.430	5.430	5.430	5.430

Artikel 99 Nominaal en onvoorzien

De uitgaven en verplichtingen op dit artikel zijn bij de eerste nota van wijziging aangepast naar aanleiding van de uitvoeringskosten oplopende CO₂-minimumprijs. Dit betreft maatregel O160 uit het Regeerakkoord van het kabinet-Rutte III. De uitvoering van de CO₂-minimumprijs wordt gelegd bij het agentschap de Nederlandse Emissie Autoriteit (NEa). In het kader van de departementale herindeling met betrekking tot klimaat wordt € 3 miljoen aan verplichtingen en € 3 miljoen aan uitgaven van deze middelen overgeboekt naar artikel 4 van de begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII).

Onderstaand is de opzet van artikel 99 vóór de herverkaveling (was) en de opzet van artikel 99 na herverkaveling (wordt) opgenomen.

Was

art. 99 Nominaal en onvoorzien (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	0	27.721	3.108	3.042	8.602	7.830	1.546
Uitgaven:	0	27.721	3.108	3.042	8.602	7.830	1.546
Loonbijstelling	0	0	0	0	0	0	0
Prijsbijstelling	0	0	0	0	0	-1	0
Onvoorzien	0	27.721	3.108	3.042	8.602	7.830	1.546

Wordt

art. 99 Nominaal en onvoorzien (x € 1.000)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verplichtingen	0	27.721	108	42	5.602	6.830	546
Uitgaven:	0	27.721	108	42	5.602	6.830	546
<i>Loonbijstelling</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Prijsbijstelling</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>- 1</i>	<i>0</i>
<i>Onvoorzien</i>	<i>0</i>	<i>27.721</i>	<i>108</i>	<i>42</i>	<i>5.602</i>	<i>6.830</i>	<i>546</i>

Toelichting wijziging van de begrotingsstaat inzake de agent-schappen

In het kader van de departementale herindeling met betrekking tot klimaat wordt de Minister van Economische Zaken en Klimaat de nieuwe eigenaar van het agentschap de Nederlandse Emissie Autoriteit (NEa). De met de NEa samenhangende begrotingsstaat van € 6,793 miljoen aan baten en lasten wordt toegevoegd aan de begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII).

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen worden per artikel de standen ontwerpbe-groting 2018 vóór deze nota van wijziging, de mutaties in het kader van het regeerakkoord en de standen ontwerpbe-groting 2018 na nota van wijziging meerjarig opgenomen. Voor de verplichtingen geldt dat er geen sprake is van negatieve bijstellingen op reeds aangegane verplichtingen.

Meerjarige doorwerking verplichtingen (Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
19	Uitvoering milieubeleid en internationaal					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	67.226	57.991	57.645	57.925	57.991
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake elektrisch vervoer</i>	800	800	800		
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Klimaat</i>	- 9.134	- 9.070	- 9.065	- 9.063	- 9.063
	<i>Overheveling naar artikel 21 begrotingsstaat van Infrastructuur en Waterstaat (XII) inzake o.a. duurzame mobiliteit en brandstofvisie</i>	- 14.744	- 8.434	- 8.297	- 7.591	- 7.421
	Stand na tweede nota van wijziging	44.148	41.287	41.083	41.271	41.507
20	Lucht en geluid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	20.729	25.117	28.057	28.913	29.003
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Klimaat</i>	- 355	- 355	- 355	- 355	- 355
	Stand na tweede nota van wijziging	20.374	24.762	27.702	28.558	28.648
21	Duurzaamheid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	18.571	17.745	18.195	18.305	18.062
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake elektrisch vervoer</i>	1.861				
	<i>Overheveling van artikel 19 begrotingsstaat van Infrastructuur en Waterstaat (XII) inzake duurzame mobiliteit</i>	14.744	8.434	8.297	7.591	7.421
	Stand na tweede nota van wijziging	35.176	26.179	26.492	25.896	25.483
98	Apparaatsuitgaven kerndepartement					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	309.114	301.222	295.661	293.946	294.273
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Elektrisch vervoer</i>	242	242	242	242	242
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Klimaat</i>	- 3.362	- 3.362	- 3.362	- 3.362	- 3.362
	Stand na tweede nota van wijziging	305.994	298.102	292.541	290.826	291.153

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
99	Nominaal en onvoorzien					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	3.108	3.042	8.602	7.830	1.546
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake maatregel regeerakkoord nr O160</i>	- 3.000	- 3.000	- 3.000	- 1.000	- 1.000
	Stand na tweede nota van wijziging	108	42	5.602	6.830	546
Totaal	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	8.360.969	8.677.958	8.751.567	8.956.547	8.992.729
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	2.903	1.042	1.042	242	242
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	- 15.851	- 15.787	- 15.782	- 13.780	- 13.780
	Stand na tweede nota van wijziging	8.348.021	8.663.213	8.736.827	8.943.009	8.979.191

Meerjarige doorwerking uitgaven (Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
19	Uitvoering milieubeleid en internationaal					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	66.915	64.678	57.936	58.138	57.882
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake elektrisch vervoer</i>	800	800	800		
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Klimaat</i>	- 9.758	- 9.070	- 9.065	- 9.063	- 9.063
	<i>Overheveling naar artikel 21 begrotingsstaat van Infrastructuur en Waterstaat (XII) inzake o.a. duurzame mobiliteit en brandstoffenvisie</i>	- 12.841	- 13.869	- 8.189	- 7.697	- 7.421
	Stand na tweede nota van wijziging	45.116	42.539	41.482	41.378	41.398
20	Lucht en geluid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	34.729	27.895	28.057	28.913	29.003
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Klimaat</i>	- 355	- 355	- 355	- 355	- 355
	Stand na tweede nota van wijziging	34.374	24.762	27.702	28.558	28.648
21	Duurzaamheid					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	19.719	17.745	18.195	18.305	18.062
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake elektrisch vervoer</i>	1.861				
	<i>Overheveling van artikel 19 begrotingsstaat van Infrastructuur en Waterstaat (XII) inzake o.a. duurzame mobiliteit en brandstoffenvisie</i>	12.841	13.869	8.189	7.697	7.421
	Stand na tweede nota van wijziging	34.421	31.614	26.384	26.002	25.483
98	Apparaatsuitgaven kerndepartement					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	313.306	303.043	296.638	294.349	294.301
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	242	242	242	242	242
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	- 3.362	- 3.362	- 3.362	- 3.362	- 3.362
	Stand na tweede nota van wijziging	310.186	299.923	293.518	291.229	291.181
99	Nominaal en onvoorzien					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	3.108	3.042	8.602	7.830	1.546
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake maatregel regeerakkoord nr O160</i>	- 3.000	- 3.000	- 3.000	- 1.000	- 1.000
	Stand na tweede nota van wijziging	108	42	5.602	6.830	546
Totaal	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	8.433.659	8.738.893	8.779.419	8.947.690	8.998.461
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	2.903	1.042	1.042	242	242
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	- 16.475	- 15.787	- 15.782	- 13.780	- 13.780
	Stand na tweede nota van wijziging	8.420.087	8.724.148	8.764.679	8.934.152	8.984.923

Meerjarige doorwerking ontvangsten (Bedragen x € 1.000)

Artikel	Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
19	Uitvoering milieubeleid en internationaal					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	224.000	224.000	224.000	224.000	224.000
	<i>Overheveling naar begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII) inzake Klimaat</i>	- 224.000	- 224.000	- 224.000	- 224.000	- 224.000
	Stand na tweede nota van wijziging	0	0	0	0	0
Totaal	Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat					
	Stand vóór tweede nota van wijziging	247.502	242.642	242.119	241.992	242.062
	<i>Overheveling van begroting van Economische Zaken en Klimaat (XIII)</i>	- 224.000	- 224.000	- 224.000	- 224.000	- 224.000
	Stand na tweede nota van wijziging	23.502	18.642	18.119	17.992	18.062

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,
C. van Nieuwenhuizen Wijbenga